

รัฐธรรมนูญ (Constitution)

รัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดของการปกครองประเทศ รัฐธรรมนูญเป็นแม่บทของกฎหมายทั้งหลายทั้งปวงในประเทศ ถ้ากฎหมายใดที่ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญกฎหมายนั้นถือว่าเป็นโมฆะใช้บังคับไม่ได้ และโดยทั่วไปแล้ว รัฐธรรมนูญจะบัญญัติหลักการที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการบริหารประเทศไว้ เช่น รูปของรัฐ การแบ่งอำนาจ อธิปไตย สิทธิหน้าที่ของประชาชน และระเบียบแบบแผนของการปกครอง เป็นต้น

ในทุกประเทศไม่ว่าจะปกครองในระบอบใดย่อมจะมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครองทั้งนั้น แต่ประเภทและที่มาของกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นอาจจะแตกต่างกันไป ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศอาจจะมีสาเหตุของการบัญญัติต่างกัน และบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนั้นก็จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามลัทธิ อุดมการณ์ ปรัชญาทางการเมืองของแต่ละประเทศ แม้แต่ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญที่ใช้มาแล้วหลายฉบับนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา และรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับยังมีเนื้อหาในบทบัญญัติที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริหารประเทศในขณะนั้น ๆ ว่าจะต้องการอย่างไร ก็จะมีบัญญัติไปอย่างนั้น เพื่อสนองความต้องการของตัวเอง แต่ที่สำคัญและเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมยกย่องรัฐธรรมนูญของไทยก็คือ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหลายต่อหลายครั้งก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญทุกฉบับยังยึดมั่นเทิดทูนพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศตลอดมา

คำว่า “รัฐธรรมนูญ” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Constitution นั้น นักปราชญ์ได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันดังนี้

Aristotle ให้ทัศนะว่า รัฐธรรมนูญเป็นรากฐานที่กำหนดลักษณะโครงสร้างและการจัดสรรอำนาจทางการเมือง และยังแสดงออกถึงแนวการดำเนินชีวิตของราษฎร กล่าวคือ รัฐธรรมนูญของอริสโตเติลมีความหมายในเบื้องต้นเป็นเอกสารทางกฎหมายและทางการเมืองที่อธิบายถึงลักษณะการจัดระเบียบ ตำแหน่งหน้าที่และการแบ่งสรรอำนาจ

รัฐธรรมนูญในความหมายทั่วไป หมายถึง กฎหมายสูงสุดของรัฐที่มีได้บัญญัติขึ้นไว้อย่างแน่นอนชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร รัฐธรรมนูญนี้จะมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบและกระบวนการในการปกครอง ขอบเขตอำนาจและความรับผิดชอบขององค์การทางการเมือง การปกครองแห่งรัฐ (หรือที่เรียกว่า รัฐบาล) รวมตลอดถึงการกำหนดหลักประกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพมูลฐานของพลเมือง กฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นถือว่ามีฐานะสูงกว่ากฎหมายประเภทอื่น ๆ

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้ให้ความหมายของรัฐธรรมนูญไว้ว่า “รัฐธรรมนูญ” หมายถึง กฎหมายที่กำหนดระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดในรัฐและความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเหล่านี้ต่อกันและกัน

ในพจนานุกรมกฎหมายอเมริกัน (Blackis Law Dictionary) ได้ให้ความหมายของรัฐธรรมนูญไว้ว่า รัฐธรรมนูญคือ กฎหมายที่กำหนดกฎเกณฑ์และเป็นพื้นฐานของรัฐซึ่งอาจเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ โดยกำหนดลักษณะและแนวทางเกี่ยวกับรัฐบาลวางหลักพื้นฐานสำหรับรัฐบาลดำเนินตาม จัดรูปแบบของ

รัฐบาลและกำหนดเกณฑ์กระจายและจำกัดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน และวางหลักในการใช้อำนาจอธิปไตยว่ามีขอบเขตมากน้อยแค่ไหนเพียงไร

Buszar steven กล่าวว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่กำหนดอำนาจในส่วนต่าง ๆ ของรัฐบาล โดยระบุว่าจะใช้ อำนาจอย่างไร และอำนาจของรัฐบาลมีมากน้อยเพียงไรเหนือประชาชน

สำหรับความหมายรัฐธรรมนูญอื่น ๆ ที่นักคิดนักปราชญ์ท่านให้ไว้มีหลายความหมาย คือ

Austin รัฐธรรมนูญ คือ สิ่งที่กำหนดโครงสร้างของการปกครองสูงสุด

Dacey รัฐธรรมนูญของรัฐประกอบด้วยกฎหมายทั้งหลายทั้งปวงที่เป็นผลไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมในการแจกแจงการใช้อำนาจสูงสุดของรัฐ

Bryce รัฐธรรมนูญของรัฐประกอบด้วยบรรดากฎหมายหรือกฎหมายซึ่งกำหนดรูปแบบของรัฐบาล และกำหนด สิทธิหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อรัฐบาลและรัฐบาลที่มีต่อพลเมือง

Woolsey รัฐธรรมนูญ คือ การรวบรวมบรรดาหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับอำนาจของรัฐบาล และสิทธิของราษฎรตลอดจนการจัดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับราษฎร

จากความหมายและทัศนะเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญที่นักปราชญ์หลายท่านได้ให้ไว้แล้วข้างต้นนั้น ถ้าพิจารณาให้ละเอียดแล้ว จะเห็นได้ว่า มีความแตกต่างกันเฉพาะถ้อยคำสำนวนเท่านั้น แต่ในด้านเนื้อหาสาระแล้วจะมีลักษณะความหมายคล้ายคลึงกัน แต่พอจะสรุปประเด็นสำคัญของรัฐธรรมนูญได้ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด (Supreme Law) ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐจะเห็นได้ชัดเจน คือ รัฐธรรมนูญจะบรรจุเฉพาะเนื้อหาสาระที่สำคัญที่สุดต่อการบริหารบ้านเมือง เป็นต้นแบบของกฎหมายอื่นในเวลาต่อมา กฎหมายใดที่มีบทบัญญัติขัดกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญกฎหมายนั้นเป็นโมฆะ ไม่มีผลทางปฏิบัติ
2. รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายหลัก (Basic Law) หรือกฎหมายอันเป็นรากฐาน (Fundamental Law) หรือกฎหมายเบื้องต้น (Private Law) เพราะในรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับจะระบุไว้เฉพาะเรื่องที่เป็นสาระสำคัญอย่างกว้าง ๆ ไม่มีรายละเอียด เช่น เรื่องของการดำรงตำแหน่งของฝ่ายบริหาร จำนวนสมาชิกแต่ละสภา การประชุมสามัญและวิสามัญ สิทธิหน้าที่ของประชาชน เป็นต้น กล่าวได้ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญอาจเปรียบเสมือนกฎหมายหลักที่กำหนดขอบเขตหรือสาระของกฎหมายต่าง ๆ นั้นเอง
3. รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่มีความคงทนถาวร (Permanence) ยากต่อการแก้ไข กฎหมายรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศเป็นเครื่องมือสำหรับการปกครองประเทศเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์พูนสุขของประชาชนทุกถ้วนหน้า บทบัญญัติต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญจึงเป็นเรื่องที่มีสาระสำคัญ ๆ ดังนั้นจึงยากต่อการแก้ไขซึ่งเป็นผลดีต่อบ้านเมือง เพราะเท่ากับเป็นการสกัดกั้นมิให้องค์การบริหารบ้านเมืองแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อปกครองประเทศตามอำเภอใจได้ แต่อาจมีผลเสียทำให้เกิดการปฏิวัติหรือรัฐประหารได้เช่นเดียวกัน อันเป็นผลทำให้เกิดรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมาแทนในการปกครองประเทศจำเป็นต้องมีกฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการปกครอง ทั้งนี้เพื่อให้วิธีการดำเนินงานต่างๆ

ทางการปกครองเป็นไปอย่างเรียบร้อย การทำงานของสถาบันทางการปกครอง หรือองค์การต่างๆ ของรัฐ มีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่กัน หรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง เหล่านี้จะต้องมีหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แน่นอน ชัดเจน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวก็คือรัฐธรรมนูญ

ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญนั้นว่ามีความสำคัญต่อประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่มีไว้รับรองสิทธิเสรีภาพ ผลประโยชน์ประชาชนและเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ผลประโยชน์ของประชาชนด้วย นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นหลักประกันไม่ให้ผู้ปกครองล่วงละเมิดในสิทธิอันชอบธรรมของประชาชน รัฐธรรมนูญยังเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการดำเนินการบริหารประเทศของรัฐบาล ซึ่งจะทำให้รัฐบาลสามารถที่จะดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้เพื่อสนองความต้องการของประชาชน ฉะนั้นจึงพอสรุปประเด็นสำคัญรัฐธรรมนูญได้ดังนี้

มีความสำคัญต่อผู้ปกครอง คือ รัฐธรรมนูญจะเป็นหลัก เป็นโครงสร้างการบริหารประเทศอันเป็นแนวที่จะให้ผู้ปกครองนั้นได้ยึดเป็นแนวในการบริหารประเทศตามวิธีการ หลักการ นโยบายและวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญนั้น ๆ

มีความสำคัญต่อประชาชน คือ รัฐธรรมนูญจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้สิทธิเสรีภาพมากน้อยอย่างไร รัฐธรรมนูญจะกำหนดไว้ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังจะมีบทบัญญัติออกมาเพื่อป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนแต่ละคน มิให้ใครคนอื่นมาละเมิดสิทธิที่มีอยู่นั้น รวมไปถึงการป้องกันผลประโยชน์อันจะเกิดแก่ประชาชน

ท้ายที่สุดรัฐธรรมนูญจะมีความสำคัญ มีความดีอยู่มากมาย อย่างไรก็ตามถ้าผู้ปกครองยังนึกถึงประโยชน์ส่วนตัว ประโยชน์ของพรรคพวกอยู่ แม้จะตรากฎหมายรัฐธรรมนูญไว้ดีอย่างไร หากเกิดประโยชน์ไม่ และการมีรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยก็ได้เป็นเครื่องประกันว่า การปกครองจะเป็นประชาธิปไตยตามคำพูด ถ้าผู้ปกครองขาดคุณธรรมและยังเห็นผลประโยชน์ส่วนตนอยู่ฝ่ายเดียว ฉะนั้นรัฐธรรมนูญจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับผู้ปกครองจะเป็นผู้กำหนดและนำมาปฏิบัติ

การแบ่งประเภทของรัฐธรรมนูญเป็นเรื่องในทางทฤษฎีมากกว่าอย่างอื่น แม้ในทางทฤษฎีเองก็มีความเห็นไม่ลงรอยกัน เพราะมีเกณฑ์ในการแบ่งมากมายสุดแต่ที่ว่าผู้แบ่งจะถือเอาอะไรเป็นหลักหรือเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ประโยชน์ในการแบ่งถ้าจะมีก็เป็นเรื่องในทางเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญมากกว่าอย่างอื่น กล่าวคือ ช่วยให้ทราบว่ารัฐธรรมนูญของประเทศใดบ้างที่พอจะจัดเข้ากลุ่มรวมกันได้ ซึ่งจะเป็นหนทางให้ศึกษาต่อไปว่า ถ้าแตกต่างกลุ่มกัน มีเหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น บรรดาประเทศเกิดใหม่หรือประเทศที่เพิ่งได้รับเอกราชคิดจะร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่จะได้ทราบบทเรียนของประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศเดียวกันได้รับมาก่อน แล้วหากตนจะเอาอย่างเขาก็จะได้ทราบว่า

ควรอย่างไรแค่ไหนเพียงไร เพราะรัฐธรรมนูญของรัฐที่เป็นรัฐเดี่ยวจะลอกเลียนหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญที่เป็นรัฐรวมได้ยาก แต่หลักเกณฑ์ข้อนี้ก็มิได้ถือเคร่งครัดนัก เพราะ เนื้อหาสาระในบางเรื่องสามารถที่จะลอกเลียนได้ (วิชญ์ เครื่องาม 2525 : 11) แต่ถึงอย่างไรก็ตามการที่ได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญและลักษณะของรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ ย่อมมีความแตกต่างกันไป ตามสาเหตุและประเภทของรัฐธรรมนูญ สำหรับประเภทของรัฐธรรมนูญ ได้แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 4 ประเภท คือ (อานนท์ อากาภิรม 2528 ; 58)

1. รัฐธรรมนูญจารีตประเพณี (Unwritten Constitution)
2. รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร (Written Constitution)
3. รัฐธรรมนูญกษัตริย์และรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐ (Monarchical and Republic Constitution)
4. รัฐธรรมนูญรัฐเดี่ยวและรัฐธรรมนูญรัฐรวม (Unitary Constitution and Federal Constitution)

จากประเภทของรัฐธรรมนูญทั้ง 4 ประเภทที่กล่าวมานั้น สามารถที่จะขยายความเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญจารีตประเพณี (Unwritten Constitution) หรือที่เรียกว่า รัฐธรรมนูญที่มีได้เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรนี้ ประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรกที่นำรัฐธรรมนูญประเภทนี้มาใช้และก็ใช้อยู่จนถึงปัจจุบันนี้ ที่เรียกกันว่า “กฎหมายแห่งรัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษ” (Law of Constitution) ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่มีได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างครบถ้วนเป็นฉบับเดียวกันโดยเฉพา แต่มักจะประกอบด้วยกฎหมายทั้งปวงที่ได้บัญญัติขึ้นไว้ และคำพิพากษาของศาลยุติธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดระเบียบการเมืองการปกครอง

2. รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร (Written Constitution) รัฐธรรมนูญประเภทนี้เกิดขึ้นภายหลังรัฐธรรมนูญจารีตประเพณี กล่าวคือ เป็นรัฐธรรมนูญที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรในเอกสารอย่างชัดเจน มีหลักการบริหารประเทศอย่างครบถ้วน โดยแบ่งบทบัญญัติต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่สะดวกแก่การพิจารณา วิธีการนี้เกิดขึ้นพร้อมกับระบอบประชาธิปไตย ประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศแรกที่ใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร โดยได้ประกาศใช้ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1787 กล่าวได้ว่า ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่มีรัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากความแน่ชัดในบทบัญญัติที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งตรงกันข้ามกับรัฐธรรมนูญจารีตประเพณีที่ไม่มีความแน่ชัดเท่า และมีข้อสังเกตว่า รัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นการรวมกฎหมายสูงสุดไว้เป็นฉบับเดียวกันซึ่งโดยทั่วไปแล้วรัฐธรรมนูญทุกฉบับจะเริ่มต้นด้วยวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการกีดกันการกีดกัน การยุติธรรม ความสงบ สุข ความเจริญก้าวหน้าของรัฐ การแบ่งอำนาจอธิปไตยแยกออกเป็นฝ่ายบริหาร อำนาจอธิปไตย และอำนาจตุลาการ นอกจากนี้แล้วยังมีหลักเกณฑ์แก้ไขรัฐธรรมนูญไว้ด้วย เพื่อให้เกิดความเหมาะสมแก่กาลสมัย ประเทศ

สหรัฐอเมริกาประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ ยุโรปตะวันตก และบางประเทศของลาตินอเมริกา มักได้รับการยกย่องว่าเป็นประเทศที่มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอยู่มาก จึงเรียกกันว่า รัฐบาลโดยรัฐธรรมนูญ (Constitution Government) ประเทศในกลุ่มอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ก็มีรัฐธรรมนูญ แต่ก็ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ บางประเทศผู้ปกครองหรือรัฐบาลปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญน้อยมาก เช่น ประเทศปารากวัย โคลัมเบีย โดมินีกัน ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น

รัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรนี้ มิได้หมายความว่า จะมีเฉพาะส่วนที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเดียวเท่านั้น แต่อาจจะมีส่วนที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรร่วมอยู่ด้วย กล่าวคือ จะมีธรรมเนียมปฏิบัติทางการเมืองที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษรที่เป็นกฎเกณฑ์การปกครองประเทศร่วมอยู่ด้วย เช่น ธรรมเนียมการปฏิบัติที่เกี่ยวกับเลือกตั้งผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา คือ กระบวนการสรรหาตัวแทนของแต่ละพรรคการเมืองที่จะมาชิงตำแหน่งประธานาธิบดีนั้น กระทำกันมาโดยประเพณี และธรรมเนียมปฏิบัติของประธานาธิบดีประเทศฝรั่งเศสซึ่งโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้วประธานาธิบดีมีสิทธิยุบสภาได้ เมื่อเห็นว่าสภาขัดแย้งกันระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติอันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ แต่ก็ไม่ปรากฏว่าประธานาธิบดีคนไหนของฝรั่งเศสได้ใช้สิทธินั้นยุบสภา อันนี้ก็ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณี

3. รัฐธรรมนูญกษัตริย์และรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐ (Monarchical and Republic Constitution) การจัดประเภทของรัฐธรรมนูญประเภทนี้เป็นการจัดโดยยึดถือตำแหน่งแห่งประมุขของรัฐเป็นหลัก คือ ถ้าประมุขของรัฐเป็นกษัตริย์ก็เรียกว่า รัฐธรรมนูญกษัตริย์ แต่ถ้าประมุขของรัฐเป็นประธานาธิบดีก็เรียกว่า รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐ อานนท์ อาภาภิรม ได้กล่าวถึงรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐว่า ได้แบ่งออกเป็น 2 แบบ เช่น คือ

1. ประธานาธิบดีทำหน้าที่เป็นเพียงประมุขของรัฐ รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐประเภทนี้กำหนดให้อำนาจบริหารอยู่ที่คณะรัฐมนตรี อำนาจนิติบัญญัติอยู่ที่รัฐสภา อำนาจตุลาการจะอยู่ที่ศาลยุติธรรม สำหรับประธานาธิบดีไม่มีอำนาจทั้ง 3 แต่ประการใด ประธานาธิบดีเป็นเพียงประมุขของรัฐและสัญลักษณ์ของประเทศ เช่น ประเทศอินเดีย และประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น

2. ประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขของรัฐและเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร กล่าวคือ ประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งในฐานะประมุขของรัฐและในขณะเดียวกันก็เป็นผู้นำของฝ่ายบริหารไปด้วย ประเทศที่ใช้รัฐธรรมนูญแบบนี้ได้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

4. รัฐธรรมนูญรัฐเดี่ยวและรัฐธรรมนูญรัฐรวม (Unitary Constitution and Federal Constitution)

การจัดประเภทของรัฐธรรมนูญประเภทนี้ ได้ยึดถือเอาจากการจัดรูปของรัฐเป็นสำคัญ คือ ถ้ารัฐใดที่มีการจัดการปกครองโดยมีรัฐบาลกลางเพียงรัฐบาลเดียวมีอำนาจสูงสุด ได้แก่ รวมอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจ

ตุลาการไว้ในส่วนกลางแห่งเดียว สำหรับในส่วนภูมิภาคต่าง ๆ ก็ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ส่วนกลางออกไปปฏิบัติจัดทำตามอำนาจหน้าที่เท่าที่จำเป็น การจัดการปกครองแบบนี้เรียกว่า เป็นการจัดการปกครองแบบรัฐเดี่ยว และประเทศที่จัดการปกครองแบบนี้ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอังกฤษ ประเทศไทย และประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

ส่วนประเทศที่จัดการปกครองที่มีรัฐบาล 2 ระดับคือ มีรัฐบาลกลางที่รับผิดชอบหน้าที่ที่สำคัญ ๆ ของประเทศ เช่น การรักษาความมั่นคง การเงินการคลังของประเทศ การเศรษฐกิจของประเทศ และกิจการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ส่วนรัฐบาลระดับที่ 2 เรียกว่า รัฐบาลท้องถิ่นซึ่งจะมีอิสระในการบริหารท้องถิ่นจากรัฐบาลกลาง ยกเว้นแต่ว่ากิจการใดที่รัฐธรรมนูญได้ให้เป็นอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยทั่วไปรัฐบาลระดับท้องถิ่นจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการบริการ จัดสวัสดิการแก่ประชาชน และจัดการรักษาความสะอาดตลอดจนถึงความสงบเรียบร้อยภายในรัฐนั้น ๆ ประเทศที่มีการจัดการปกครองแบบนี้เรียกว่า ใช้รัฐธรรมนูญแบบรัฐรวม และในปัจจุบันการจัดการปกครองรูปแบบนี้ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอินเดีย ประเทศแคนาดา และประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น

นอกจากการแบ่งประเภทของรัฐธรรมนูญออกเป็น 4 ประเภท ดังกล่าวแล้วนั้น ยังมีนักรัฐศาสตร์ได้จัดประเภทของรัฐธรรมนูญออกไปอีก 2 ประเภท คือเป็นการจัดแบ่งโดยยึดวิธีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแก้ไขได้ง่าย (Flexible Constitution) และรัฐธรรมนูญที่แก้ไขได้ยาก (Rigid Constitution)

1. รัฐธรรมนูญที่แก้ไขได้ง่าย คือ รัฐธรรมนูญที่มีวิธีแก้ไขเพิ่มเติมเช่นเดียวกับกฎหมายธรรมดา ไม่จำเป็นต้องใช้เสียงของสมาชิกรัฐสภาถึงสองในสามหรือสามในสี่ อาจจะมีเสียงเพียงกึ่งหนึ่งก็สามารถแก้ไขได้ เป็นต้น
2. รัฐธรรมนูญที่แก้ไขได้ยากหรือที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญที่มีวิธีการแก้ไขเป็นพิเศษ (Special Process) คือ รัฐธรรมนูญประเภทนี้ ถ้าหากมีความจำเป็นจะต้องแก้ไขแล้วก็จะกำหนดวิธีไว้อย่างเป็นพิเศษ เช่น จะแก้ไขเพิ่มเติมได้นั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกรัฐสภาจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามหรือสามในสี่ หรือจะต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์กรอื่น ๆ นอกเหนือจากรัฐสภา หรือต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน โดยวิธีการลงประชามติ เป็นต้น

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยยึดหลัก การปกครองประเทศโดยกฎหมาย หรือเรียกว่า หลักนิติรัฐ

หลักนิติรัฐ คือ การปกครองโดย กฎหมาย ซึ่งกฎหมายที่นำมาใช้นั้นจะต้องมาจากประชาชน ไม่ใช่มาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง หลักนิติรัฐ มีหลักการดังนี้คือ รัฐและฝ่ายปกครองจะต้องใช้กฎหมายที่ประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนบัญญัติเป็นหลักในการปกครอง การดำเนินกิจการใด ๆ ก็ตามของรัฐ และฝ่ายปกครองจะต้องดำเนินไปตามกฎหมายให้อำนาจไว้และต้องเป็นไปตามหลักแห่งความยุติธรรม รัฐและฝ่ายปกครองจะกระทำการใด ๆ นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้ การใช้อำนาจของฝ่ายปกครองต้องตรวจสอบและควบคุมได้

จะเห็นว่าหลักนิติรัฐที่ใช้ในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยนี้ เป็นหลักของการปกครองที่ถือว่า คนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน และมีความเสมอภาคกัน ดังนั้นผู้ที่มาปกครองประเทศจึงเป็นเพียงตัวแทนของประชาชน แต่อย่างไรก็ดีการที่ผู้แทนของประชาชนจะทำการปกครองประเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้นั้น จะต้องมิถูกหมายให้อำนาจและกำหนดหน้าที่ไว้ ซึ่งการปกครองดังกล่าว ประชาชนจะต้องไม่ถูกละเมิดจากการใช้อำนาจของผู้ปกครองโดยขาดความยุติธรรม ไม่ว่าผู้ปกครองประเทศจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจการปกครองตามกฎหมายก็ตามซึ่งหากผู้ปกครองใช้อำนาจที่เกินเลยหรือเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้หรือทำการปกครองให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนหรือเกิดความเสียหาย ประชาชนมีสิทธิเรียกร้องขอความเป็นธรรมและตรวจสอบการใช้อำนาจได้

ฉะนั้น หลักนิติรัฐ ถือกำเนิดมาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการใช้อำนาจของผู้ปกครองโดยขาดความเป็นธรรมเป็นสำคัญ

ถึงแม้ว่าเนื้อหาของรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศนั้นจะมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามหลักการที่สำคัญของรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็นของประเทศใดก็ตามต่างก็ยึดหลักสำคัญ 3 ประการที่เหมือนกันดังต่อไปนี้คือ

ประการที่หนึ่ง การบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจ

เนื่องจากหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นถือว่าประชาชนทุกคนต่างก็มีความเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาคกัน ดังนั้นการที่คนผู้หนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มคนหนึ่งกลุ่มคนใดจะมีอำนาจในการปกครองประเทศได้นั้นจะต้องได้รับมอบอำนาจจากประชาชนส่วนใหญ่

ฉะนั้นรัฐธรรมนูญจะต้องบัญญัติเรื่องของอำนาจที่จะนำมาใช้ในการปกครองประเทศคือ บัญญัติถึงที่มาและการใช้อำนาจเป็นสำคัญ

ประการที่สอง การบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่

หลังจากมีการบัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับการที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้มอบอำนาจให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มคนหนึ่งกลุ่มคนใดซึ่งเราเรียกว่า ตัวแทน นั้นรัฐธรรมนูญจะต้องบัญญัติต่อไปอีกในเรื่องหน้าที่ของตัวแทน อาทิเช่น ตัวแทนจะสามารถใช้อำนาจตามหน้าที่ได้อย่างไร ด้วยวิธีการใด ต้องผ่านองค์กรใดบ้าง รวมทั้งบัญญัติถึงขอบเขตของการใช้อำนาจตามหน้าที่ว่ามีมากน้อยเพียงใด

ประการที่สาม การบัญญัติถึงการควบคุมการใช้อำนาจ

เมื่อประชาชนได้มอบอำนาจให้แก่ตัวแทนเพื่อนำไปใช้ในการปกครองประเทศ รวมทั้งมีการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจตามหน้าที่แล้วการควบคุมที่จะไม่ใ้ตัวแทนของประชาชนนั้นใช้อำนาจเกินขอบเขตรัฐธรรมนูญจึงต้องบัญญัติถึงการควบคุมการใช้อำนาจของตัวแทนไว้ เนื่องจากการใช้อำนาจโดยทั่วจะเป็นเรื่องของการตัดสินใจที่ใช้ดุลพินิจหรือความเห็นชอบของผู้ใช้อำนาจหรือตัวแทน ซึ่งดุลพินิจและความเห็นนั้นย่อมมี

ความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ฉะนั้นรัฐธรรมนูญจึงต้องบัญญัติถึงการควบคุมการใช้อำนาจของตัวแทนไว้ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ผู้ใช้อำนาจใช้อำนาจจนทำให้ประชาชนเดือดร้อน

จากหลักการสำคัญ 3 ประการของระบอบประชาธิปไตยซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายธรรมนูญนั้น บัญญัติไว้ เพื่อใช้การป้องกันและแก้ไขปัญหาคือจะไม่ให้ประชาชนถูกกดขี่ข่มเหง ถูกเอารัดเอาเปรียบ และถูกละเมิดจากการใช้อำนาจของผู้ปกครองโดยขาดความเป็นธรรม ซึ่งเมื่อพิจารณากันอย่างถ่องแท้แล้ว หลักสำคัญ 3 ประการดังกล่าวเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน เนื่องจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจการปกครองได้เลือกสรรตัวแทนมาใช้อำนาจของประชาชนเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชนเองซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดขอบเขตของอำนาจและหน้าที่ในการใช้อำนาจของตัวแทนไว้ และตัวแทนใช้อำนาจที่ได้รับจากประชาชนเกินขอบเขตและเกินกว่าอำนาจที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วยความไม่เหมาะสมขาดความเป็นธรรมมีวิธีป้องกันและแก้ไข โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้องค์กรในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจของตัวแทนไว้อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมตรงตามหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยหรือหลักนิติรัฐ (อ้างอิงจาก <http://lawpcru2012.blogspot.com/2012/06/blog-post.html?m=1>)

อำนาจอธิปไตย

ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หมายความว่า อำนาจอธิปไตย หรือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศมาจากปวงชนชาวไทย อันมีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยอำนาจขององค์กรทั้ง 3 ฝ่าย จะต้องเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน และอยู่ในลักษณะการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสมาชิกในสังคมจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย เพราะจะช่วยให้เข้าใจลักษณะการเมืองการปกครองมากยิ่งขึ้น

การแบ่งอำนาจอธิปไตย

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยพระมหากษัตริย์มิได้ทรงใช้อำนาจในการปกครองประเทศเหมือนในอดีต แต่พระองค์จะทรงใช้อำนาจอธิปไตย หรืออำนาจในการปกครองประเทศตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ คือ พระองค์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติเพื่อกฎหมายบังคับใช้แก่ประชาชนผ่านทางรัฐสภา และทรงใช้อำนาจบริหารในการปกครองประเทศผ่านทางคณะรัฐมนตรี โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าคณะรัฐมนตรี รวมทั้งทรงใช้อำนาจตุลาการอันเป็นอำนาจในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีต่าง ๆ ผ่านทางศาล

อำนาจอธิปไตยสามารถแบ่งออกเป็นอำนาจย่อย 3 อำนาจ ดังนี้

1. **อำนาจนิติบัญญัติ** เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐบาล ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้รัฐบาลประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยรัฐบาลเป็นตัวแทนของประชาชนชาวไทย กล่าวคือ ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่างฝ่ายต่างมาจากการเลือกตั้งของประชาชนทั้งสิ้น แต่อาจจะด้วยวิธีการและจำนวนที่แตกต่างกันออกไป โดยหลักการใหญ่ ๆ รัฐบาลมีหน้าที่พิจารณาออกกฎหมายบังคับให้แก่ประชาชนตามขั้นตอนที่รัฐธรรมนูญกำหนด กฎหมายที่จะออกมาจากรัฐสภาต้องผ่านความเห็นชอบทั้งจากสภาผู้แทนราษฎรและจากวุฒิสภา จึงจะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของรัฐบาลของไทยในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจึงมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไป ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมาย เพื่อใช้เป็นแนวทางและเครื่องมือในการบริหารประเทศ ได้แก่ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น ๆ การแก้ไขเพิ่มเติม การยกเลิกกฎหมาย เป็นต้น โดยจะทำหน้าที่ร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตามขั้นตอนที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะมีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมาย และเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของรัฐบาล แต่สมาชิกวุฒิสภาไม่มีอำนาจเสนอร่างกฎหมายมีเพียงอำนาจพิจารณาร่างกฎหมายเท่านั้น

โดยทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาล้วนเป็นผู้แทนของประชาชนชาวไทยที่เลือกเข้ามาทำหน้าที่ในรัฐบาล เพื่อให้ใช้อำนาจนิติบัญญัติแทนประชาชนทั่วประเทศ ดังนั้นการใช้อำนาจนิติบัญญัติที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงต้องคำนึงถึงประโยชน์โดยรวมของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นหลัก

2. เสนอชื่อบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรี โดยบุคคลนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับเสียงข้างมากเห็นสมควรให้เป็นนายกรัฐมนตรีจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งบุคคลนั้นก็จะต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยเช่นกัน โดยอำนาจในการเลือกนายกรัฐมนตรีเป็นของสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

3. ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลตามที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา รวมทั้งตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานของรัฐบาล

นอกจากนั้น ในส่วนของวุฒิสภาอันมีสมาชิกวุฒิสภาเป็นสมาชิก นอกจากจะมีหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว วุฒิสภายังมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อแต่งตั้งและถอดถอนบุคคลหรือองค์กรอิสระตามที่รัฐธรรมนูญไว้อีกด้วย เช่น ถอดถอนนายกรัฐมนตรี นักการเมือง เป็นต้น

4. ให้ความเห็นชอบในกิจกรรมสำคัญของประเทศตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น การตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การสืบราชสมบัติ การให้ความเห็นในการประกาศสงคราม เป็นต้น

2. **อำนาจบริหาร** ใช้ผ่านทางคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นคณะบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารประเทศ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่า "นายกรัฐมนตรีจะต้องมาจาก

บุคคลที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้นเท่านั้น" ส่วนรัฐมนตรีไม่มีข้อห้ามจึงสามารถแต่งตั้งจากบุคคลใดก็ได้

อำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 บัญญัติไว้ คือ

1. กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน
2. รักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อย เพื่อให้ประชาชนดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข
3. ควบคุมข้าราชการประจำให้นำนโยบายไปปฏิบัติให้บังเกิดผล
4. ประสานงานกับกระทรวงต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน
5. ออกมติต่าง ๆ เพื่อให้กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ถือปฏิบัติ คณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี 1 คน และคณะรัฐมนตรีอีกไม่เกิน 35 คน

3. อำนาจตุลาการ เป็นอำนาจของศาลทุกประเภท ที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งศาลทุกประเภทมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีความต่าง ๆ ตามอำนาจของศาลนั้น ๆ เพื่อให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนภายใต้พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ และเพื่ออำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนในชาติ เช่น ศาลปกครอง ศาลอาญา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ อำนาจตุลาการต้องเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซง (อ้างอิงจาก ไพศาล ภูไพบูลย์ อังคณา ตติรัตน์ และปนัดดา มีสมบัติงาม. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.)

<http://www.trueplookpanya.com/learning/detail/2154>.

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม

สังคมจัดเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ เพราะการที่จะเกิดเป็นรัฐขึ้นได้นั้น ต้องเริ่มต้นจากการที่มนุษย์ได้อยู่รวมกลุ่มกันเป็นหมู่ เป็นพวก เป็นกลุ่ม จนกลายเป็นรัฐขึ้น และการที่มนุษย์ต้องมีการรวมกลุ่มกันนี้ ก็เป็นสังคมนั่นเอง ดังที่อริสโตเติลได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม และเมื่อรวมกลุ่มกันเป็นสังคมมนุษย์ จนเกิดเป็นรัฐขึ้น สังคมก็ต้องอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของรัฐ ดังนั้นรัฐกับสังคมจึงมีความสัมพันธ์กัน ควบคู่กันมาอยู่ตลอดเวลา มีอาจจะแยกจากกันได้

รัฐเป็นชุมชนทางการเมือง ที่ประชาชนอาศัยอยู่ร่วมกัน ในดินแดนที่มีอาณาเขตแน่นอน มีการปกครองที่เป็นระเบียบ และมีอิสระในการปกครองตนเอง ส่วนคำว่าสังคมนั้น ได้มีท่านผู้รู้และนักปราชญ์หลายท่าน ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ.2525 ได้อธิบาย สังคม ไว้ว่า คนจำนวนหนึ่ง ที่มีความสัมพันธ์ ต่อเนื่องกัน ตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวรรณกล่าวว่า สังคม หมายถึงการที่คนจำนวนหนึ่ง มาอยู่รวมกัน มีความผูกพันร่วมกัน และดำรงชีวิต ภายใต้อิทธิพลที่ต่างๆที่เข้าร่วมกันกำหนดไว้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้กลุ่มของตนอยู่รอด

จุมพล หนีมนพานิช กล่าวว่าสังคมนั้น หมายถึงกลุ่มคนที่อยู่รวมกัน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยยอมรับแบบแผน หรือวิธีการ และกฎเกณฑ์ของกลุ่มร่วมกันในการดำเนินชีวิต

Landis กล่าวว่าสังคมนั้น หมายถึงกลุ่มคนที่อยู่รวมกันมาเป็นระยะเวลาานานพอ และมีการยึดถือวัฒนธรรมร่วมกัน

Green กล่าวว่า สังคม หมายถึงกลุ่มคนที่ใหญ่ที่สุดที่แต่ละบุคคลเป็นสมาชิก ประกอบด้วยประชากร สถาบัน เวลา สถานที่ และผลประโยชน์ ประชากรมีทุกเพศและทุกวัย ชีวิตทางสังคมจัดไว้เป็นระเบียบ อาทิจากการแบ่งแรงงาน การ อยู่อาศัยในอาณาเขตแน่นอน และภายในช่วงเวลาถาวร การมีผลประโยชน์ร่วมกันที่สนับสนุนให้แต่ละบุคคล สามารถดำรงชีวิตทางสังคมได้

สรุปได้ว่า สังคมนั้นจะหมายถึงคนที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และมีความสัมพันธ์ต่อกันทางสังคม มีดินแดนที่อยู่ของตน มีวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นของตนเองโดยเฉพาะ และจะมีบางสิ่งบางอย่างคล้ายคลึงกัน เป็นต้นว่า ขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนคติและคุณธรรมต่างๆ ในขณะที่เดียวกันทุกคนก็อยู่ภายใต้อิทธิพลที่เดียวกันที่สังคม ของตนกำหนดขึ้นไว้ (อ้างอิงจาก https://www.baanjomyut.com/library_4/politics/03.html)